

Maruša Avguštin
Radovljica

MEHKOBA PODOB MOJCE CERJAK

Mojca Cerjak je bila rojena 19. 11. 1959 v Mariboru. Po končani Šoli za oblikovanje v Ljubljani je študirala na Visoki šoli za uporabno umetnost na Dunaju, kjer je diplomirala leta 1983. Naslov: 63 210 Slovenske Konjice, Slomškova 19, telefon: (063) 753 251.

Mojca Cerjak je že znano ime med slovenskimi ilustratorji, ki jih označuje nov pristop do ilustracije v knjigah za otroke. Kaže, da gre v njenem opusu za posrečen splet zavestnega oblikovanja podob, ki izražajo hkrati poglavljenost v besedilo in poznavanje otroškega dojemanja slik, ne da bi zatajila svoj osebni rokopis in moderne likovne trende. Njene ilustracije označuje mehkoba podob, ki jo dosega z „risanjem“ z barvo in koloritom, ki teži zdaj h komplementarnim barvnim sestavom, zdaj h kontrastu, a vedno v mehkih prelivih. Izrazita je pogosta diagonalna kompozicija, ki daje slikam ritmično razgibanost in dinamičnost in dekorativno uporabljeni barvni elementi, kot so krogci, črte, lise ali srčki, ki jim zna dodati vsebinski pomen. Še iz študijskih let so ilustracije za pravljico Hermanna Hesseja *Pesnik* (1980), ki že kažejo omenjene značilnosti njenih ilustracij. *Rojstni dan pikapolonice Pike* (Kirsti Kivinen in Annami Poivaara, MK 1986, Čebelica) poleg naštetih oblikovalkinih posebnosti oblikuje simbioza med rastlinskim in živalskim svetom, z mimikrijo, ki se kaže v sorodnosti barv in oblik živega in neživega sveta. Tako slikarka posredno razkriva globoko povezanost finskih avtoric z naravo. *Zajček Skakalček* (Meta Rainer, MK 1987, Mala slikanica) predstavlja nadaljevanje prejšnjega načina slikanja, hkrati pa so ilustracije barvno drznejše in v kompoziciji manj dosledno diagonalne, a ne manj poetične od prejšnjih. *Zvezdni prah* (Kirsti Kivinen in Annami Poivaara, MK 1991, Deteljica) z barvnimi in črnobelimi ilustracijami pričara krhek pravljичni svet, razbremenjen vsake oprijemljivejše vzgojnosti, ki pa ju avtorici, psihologinja Kirsti Kivinen in logopedinja Annami Poivaara zmoreta vnesti v pravljice tako subtilno, da jo sprejemamo povsem neopazno. Prvič se v ilustracijah Mojce Cerjak pojavijo idealizirane otroške figure, ki z lepotnostjo obrazov postajajo odraslemu bralcu že kar prelepe, medtem ko jih otroci z veseljem sprejemajo. In v mehko barvito pravljичno okolje tudi zares sodijo. Če so ilustracije v knjigi na-

pravljene po barvnih originalih, razkrivajo na eni strani slikarkino odlično risbo in kompozicijo, na drugi strani pa izjemno tehnično dovršenost reprodukcij.

Zvezdica Zaspanka (Frane Milčinski, MK 1992, Cicibanov vrtljak) je doslej zadnja tiskana knjiga z ilustracijami Mojce Cerjak, s katerimi se je leta 1993 predstavila na bolonjskem sejmu otroške knjižne ilustracije v okviru založbe Mladinska knjiga. *Zvezdice Zaspanke* si odslej skoraj ne bomo mogli več predstavljati brez ilustracij Mojce Cerjak, saj se je z njimi tako tenkočutno približala pisateljevi fantaziji, lepoti, dramatičnosti in vzgojnosti, da se zde slike povsem potopljene v literarno predlogo. Na velikem formatu je slikarka izživela vso svojo „otroško ljubkost“ na mojstrski način, s hojo po robu med lepim in kičastim, ne da bi zdrknila v slednje. Prevladujoča vijolična barvitost stopnjuje skrivnostnost pravljичne predloge. Zdi se, da je barvito ozadje slik, ki se v *Zvezdici Zaspanki* prvikrat pojavijo, „čista“ slikarkina izpoved, v katero so vključeni prizori pravljice v pretežno komplementarnih barvah. Če je nebo modro, vijolično in roza, je zemlja predvsem zelena. Hkrati z dominantno govornico barve doživljamo rafiniranost risbe v ograjah, klopicah, balkonih in v laseh zvezdic. Morda se otroci prej osredotočijo na junake zgodbe? Vsi so jasno okarakterizirani, čeprav „po otroško“, saj so tudi odrasli majhni, z dobršno mero hudomušnosti. Nočne scene mesta tudi z zvrnjeno perspektivo stopnjujejo dramatičnost. V interierjih se poleg perspektive poigrava z rdečevijolično barvitostjo, ki stopnjuje napetost.

Zvezdica Zaspanka Mojce Cerjak je oblikovana tako doživeto, da bo ostala neizbrisno zapisana v spominu mladih bralcev. Njene ilustracije pomenijo zavestno negovanje lepega in lahkotnega znotraj tovrstne slikarske umetnosti, ki tudi v svetu pridobiva na svoji veljavi. Morda je del slikarkinega pristopa k ilustraciji posledica njenega šolanja na dunajski visoki šoli za oblikovanje, zagotovo pa je tudi posledica njene osebne človeške in slikarske senzibilnosti, ki jo vnaša tudi v oblikovanje plakatov, ovitkov plošč, koledarjev, razglednic itd..

Kronologija: 1980 sodeluje na natečaju plakatov UNESCO, ilustracije k pravljici *Pesnik* Hermanna Hesseja (priznanje na razstavi Zlatno pero v Beogradu); 1981 „*Ja zu A*“ (Ja za Avstrijo) na Dunaju, prejme priznanje ULUPUDS-a na razstavi Zlatno pero v Beogradu; 1982 sodeluje na razstavi študentov Visoke šole za uporabno umetnost na Dunaju, prejme nagrado – štipendijo avstrijske vlade, sodeluje pri skupinskem ilustriranju zbirke pesmi Vuka Karadžića; 1983 sodeluje na razstavi slik in grafik (natečaj podjetja Römerquelle, Galerie Stubenbastei, Dunaj), ilustracije k pravljici *Prav gotovo* H. Ch. Andersena; 1984 sodeluje na razstavi Zlatno pero v Beogradu (priznanje), sodeluje na razstavi JCA na Japonskem (v okviru društva Sintum – trajna delovna skupnost arhitektov in oblikovalcev, Beograd); 1986 sodeluje na razstavi informativnih plakatov za študente, Rathaus, Dunaj, izide knjiga *Rojstni dan pikapolonice Pike*, Kirsti Kivinen in Annami Poivaara. MK, Čebelica (ilustracije); 1987 izide knjiga *Zajček Skakalček*, Meta Rainer. MK, Mala slikarnica (ilustracije); 1988 sodeluje na razstavi Zlatno pero v Beogradu (plaketa); 1990 plakati za novoletne prireditve otrokom v Celjskem ljudskem gledališču (Zmaj in Topov živ-žav); 1991 izide knjiga *Zvezdni prah*, Kirsti Kivinen in Annami Poivaara. MK, Deteljica (ilustracije); 1992 izide knjiga

Zvezdica Zaspanka, Frane Milčinski. MK, Cicibanov vrtiljak (ilustracije), izdelane ilustracije za *Popravljalnico igrač*, Bina Štampe – Žmavc (v pripravi za Veliko slikanico pri MK.); izdelane ilustracije za *Dušico iz oblaka*, Erna Gregorčič (v pripravi za Čebelico pri MK).

Zusammenfassung

Die Weichheit der Bilder bei Mojca Cerjak

Bei Mojca Cerjak (1959) handelt es sich um eine geglückte Verflechtung einer absichtlichen Bildergestaltung. Diese Bilder zeigen eine Vertiefung in den Text und gleichzeitig Kenntnisse vom Erfassen der Bilder seitens der Kinder, ohne daß dabei das bildliche Manuskript und den moderne Trend in der bildenden Kunst verleugnet wären. Diese Illustrationen sind von weichen Bildern gekennzeichnet, die durch das Zeichen mit Farbe und Kolorit entstehen, was manchmal zu komplementären Farbenkompositionen, manchmal zum Kontrast tendiert, wo jedoch immer ein weiches Ineinanderfließen zu bemerken ist. Ausgeprägt sind oft eine diagonale Komposition, die den Bildern eine rhythmische Dynamik verleiht, und dekorativ gebrauchte Farbelemente (kleine Kreise, Linien, Flecken, Herzen), denen die Autorin inhaltliche Bedeutungen zu verliehen vermag.

ALOJZ ZORMAN-FOJŽ

Alojz Zorman-Fojž je bil rojen 18. junija 1952 v Radovljici. Na Šoli za oblikovanje v Ljubljani je diplomiral 1974. Študij je nadaljeval na Akademiji lepih umetnosti v Varšavi med leti 1976–1981 na oddelku za oblikovanje in ga zaključil z magisterijem iz knjižne ilustracije. Je samostojni umetnik. Ukvarja se z ilustracijo, oblikovanjem lutk in s scenografijo, z oblikovanjem didaktičnih igrač za otroke, z grafičnim oblikovanjem knjig, plakatov itd.

Naslov: Slomškova 5, 61000 Ljubljana, tel. (061) 123 246

Po več kot desetih letih intenzivnega delovanja na najrazličnejših področjih oblikovanja se zdi, da sta na avtorjevo ustvarjalnost bistveno vplivali Šola za oblikovanje v Ljubljani in Akademija lepih umetnosti v Varšavi. Tomaž Kržišnik je kot profesor na Šoli za oblikovanje znal dijake navdušiti za delo s konkretnimi oblikovalskimi nalogami, ki so vključevale tudi razčiščevanje teoretičnih likovnih vprašanj. Kot slikar in umetnik s samosvojim likovnim izrazom in človeško širino je znal ceniti različnost likovnih darov pri svojih učencih in jih spodbujal k odkrivanju in razvijanju osebne likovnega izraza. Del pedagoških izkušenj je Tomaž Kržišnik prenesel na Šolo za oblikovanje prav iz varšavske akademije, kjer je tudi sam študiral. Zato je bil Fojž za študij na oblikovalskem oddelku varšavske akademije dobro pripravljen.